

C.O. JOURNEYS

(C.O. = CAMERA OBSCURA)

EEN PROJECT VAN JOANNA BAILIE & CHRISTOPH RAGG

C.O. Journeys nodigt u uit om plaats te nemen in een camera obscura. De camera obscura is een instrument dat een sinds eeuwen bekend optisch effect produceert. Wanneer een lichtbron doorheen een klein gaatje in een donker interieur valt, verschijnt een omgekeerd beeld van de buitenwereld op de tegenoverliggende wand. Volgens de kunsthistoricus Jonathan Crary is de camera obscura echter meer dan een optisch instrument, het is als het ware “een filosofische metafoor voor de ambiguë verhouding tussen de mens als waarnemer en de wereld”.¹

Aan de camera obscura werden doorheen de geschiedenis uiteenlopende kwaliteiten toegedicht. Omwille van typerende diepe kleuren en de scherpte van het beeld werd de projectie beschouwd als een adequate, of zelfs échttere weergave van de werkelijkheid. Daartegenover heeft het omgekeerd beeld ook een ontegensprekelijk geheimzinnig en mystiek karakter. Het instrument kende toepassingen in de wetenschap en de artistieke praktijk (de interieurs van Vermeer zouden met behulp van een camera obscura geschilderd zijn) maar ook binnen de populaire cultuur als attractie op kermissen.

Joanna Bailie en Christoph Ragg gaan met dit project een samenwerking aan op het snijvlak van verschillende disciplines. Joanna Bailie is als componiste op zoek naar manieren om de toeschouwer te betrekken bij hedendaagse klassieke muziek, die vaak als moeilijk en elitair wordt bestempeld. Ze heeft een fascinatie voor gridstructuren, die een beperking opleggen aan de compositie, maar net hierdoor een grote vrijheid en intuïtie toelaten. “Uit vormdwang komt beweging voort”, zei de Franse schrijver Georges Perec ooit. Christoph Ragg heeft als scenograaf een sterke visuele verbeeldingskracht en hij weet die te vertalen naar performatieve ruimtes. Hij creëerde verschillende installaties die het ‘toeschouwersperspectief’ als uitgangspunt nemen.

De laatste decennia hebben grafische computertechnieken een grote impact gehad op de cultureel gevestigde betekenissen van de termen *waarnemer* en *representatie*, aldus Crary.² Ze produceren visuele ‘ruimtes’ die radicaal verschillen van de mimetische capaciteiten van film, fotografie en televisie. Bij deze analoge technieken is de oorsprong van het beeld telkens terug te brengen tot een reële ruimte. Via de nieuwe technologieën wordt het kijken radicaal onttrokken van de menselijke waarnemer en ontstaan er virtuele ruimtes. Christoph Ragg en Joanna Bailie hebben echter een gemeenschappelijke interesse voor de eenvoud van analoge technieken en de specifieke textuur die ze produceren.

In *CO Journeys* neemt de toeschouwer plaats *in* het beeld, tegelijk is er het vreemde besef dat de voorstelling zich buiten de box en meer bepaald achter ons afspeelt. Vanuit deze situatie ontspringen zich verschillende verhalen. We kunnen het geheel het best beschrijven als een mengvorm tussen fictie, gefalsifieerde documentaire en

¹ CRARY, Jonathan, *Techniques of the Observer: On vision and modernity in the nineteenth century*, MIT Press, Massachusetts Institute of Technology, 1990

² Idem

een biografie. Het is niet de intentie om een verhaal te vertellen volgens een klassieke dramaturgie, van punt A naar B, het gaat hen eerder om impliciete verbintenissen. De verschillende 'hoofdstukken' in de voorstelling refereren aan de schilderkunst (Arnolfini-portret van Van Eyck) de opkomst van televisie en technicolor (The Wizard of Oz) en fotografie.

Joanna Bailie ontwikkelde een muziekscore die bepalend is: omringd door liederen of noise krijgen de beelden die zich voor onze ogen ontfouwen een extra betekenislaag.

Zonder hiërarchie worden deze verschillende elementen naast elkaar geplaatst, verknipt en geherstructureerd. Zo ontstaat er in de verduisterde box een dubbelzinnige relatie met de beelden en de informatie die tot ons komt. De oorsprong ervan valt moeilijk te lokaliseren, waardoor we expliciet worden teruggeworpen op ons eigen lichaam en ons subjectief standpunt. De toeschouwer is in *CO Journeys* allesbehalve een passieve kijker, maar is deelachtig aan de complexiteit van een beeld. Met eenvoudige middelen bieden Bailie en Ragg weerstand aan een oppervlakkig consumptiekijken, aan de constante beeldenstroom die we dagelijks te verwerken krijgen.